

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

ПАНОВА АЛІСА ВІТАЛІЇВНА

**ВИЗНАННЯ ДОКАЗІВ НЕДОПУСТИМИМИ У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРОВАДЖЕННІ**

УДК 343.14

**12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза;
оперативно-розшукова діяльність**

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2016

Дисертація є рукописом.

Робота виконана на кафедрі кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Міністерство науки і освіти України

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
Шило Ольга Георгіївна, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, завідувач кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності,
Заслужений діяч науки і техніки України.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Погорецький Микола Анатолійович, Київський Національний університет імені Тараса Шевченка, завідувач кафедри правосуддя, Заслужений діяч науки і техніки України.

кандидат юридичних наук, професор
Толочко Олександр Миколайович, Національна академія прокуратури України, Перший проректор, Заслужений юрист України, державний радник юстиції 3 класу.

Захист відбудеться « 01 » _____ грудня _____ 2016 р. о 13 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.086.01 у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 70.

Автореферат розіслано « 28 » _____ жовтня _____ 2016 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В.Ю. Шепітько

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. З прийняттям Кримінального процесуального кодексу України у 2012 р. (далі – КПК) істотно змінилися підходи до розуміння доказів і доказування у кримінальному провадженні, що зумовлено впровадженням європейських стандартів захисту прав людини та новелізацією нормативного змісту і розширенням сфери дії таких засад кримінального судочинства, як змагальність і безпосередність. У зв'язку з цим уперше отримали нормативне закріплення інститут допустимості доказів, а також положення, які стосуються підстав і порядку визнання фактичних даних недопустимими для використання у доказуванні, що в сукупності утворюють зміст окремого правового інституту.

Новизна нормативного забезпечення визнання фактичних даних недопустимими як докази обумовлює необхідність ґрунтовної наукової розробки цієї проблеми, що, з огляду на її наявне висвітлення у науці кримінального процесу, є недостатнім. Це зумовило вибір теми дисертаційної роботи, визначило її основні напрями та спонукало до вирішення наукового завдання, зміст якого полягає у проведенні комплексного аналізу проблеми визнання фактичних даних недопустимими як докази в кримінальному провадженні, обґрунтуванні пропозицій, спрямованих на удосконалення її чинного правового регулювання та правозастосування.

Розгляд питань доказового права є неможливим без звернення до вагомого спадку, який залишили видатні вчені минулого І. Бентам, С. І. Вікторський, Л. Є. Владимиров, М. В. Духовський, О. А. Квачевський, А.Ф. Коні, В. К. Случевський, Дж. Стіфен, С. Д. Спасович, Д.Г. Тальберг, І. Я. Фойницький та інші процесуалісти дореволюційного періоду.

У радянські часи спостерігалось посилення наукового інтересу до цієї проблематики, яка склала основу досліджень Г.Ф. Горського, М. М. Гродзинського, В. Я. Дорохова, М. В. Жогіна, В. В. Золотих, П.С. Елькінд, Н.М. Кіпніса, Л.Д. Кокорева, П. А. Лупинської, І. Л. Петрухіна, М. М. Михеєнка, В. М. Савицького, Н. В. Сибільової, М.С. Строговича, О. І. Трусова, С. А. Шейфера, М. Л. Якуба та інших видатних представників науки кримінального процесу.

Сучасна концепція допустимості фактичних даних як доказів у кримінальному провадженні, а також підстави, процесуальний порядок та наслідки визнання їх недопустимими розробляється у роботах П. П. Андрушка, О. С. Александрова, В. І. Баєва, В. С. Балакшина, Н. М. Басай, В. В. Вапнярчука, А. А. Васяєва, М. А. Верещагіної, В. П. Гмирка, Ю. М. Грошевого, Е. А. Долі, В. А. Журавля, Я. П. Зейкана, А. А. Зубарева,

О. В. Капліної, В. О. Коновалової, С. В. Некрасова, В. А. Лазаревої, О. В. Литвина, Л. М. Лобойка, Ю. К. Орлова, М. А. Погорецького, С. В. Прилуцького, Д. Б. Сергєєвої, Н. В. Сизої, С. М. Стахівського, М. М. Стоянова, К. І. Сутягіна, В. В. Терьохіна, О. М. Толочка, В. В. Тютюнника, Д. В. Філіна, В. Ю. Шепітька, М. Є. Шумила, Г. І. Юдківської та інших учених.

Незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, які тією чи іншою мірою стосуються заявленої проблематики, ця робота є однією із перших в Україні, в якій комплексно досліджено проблему визнання фактичних даних недопустимими як докази та сформульовано висновки, що ґрунтуються на аналізі практики застосування КПК.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано на кафедрі кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого в межах цільової комплексної програми «Судова влада: проблеми організації та діяльності» (номер державної реєстрації 0111U000957). Тема дисертації «Визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні» затверджена вченою радою Національної юридичного університету імені Ярослава Мудрого на засіданні Вченої Ради Університету від 20 грудня 2013 року (протокол № 4).

Мета й задачі дослідження. Метою роботи є отримання нових результатів у вигляді наукових висновків щодо характеристики інституту визнання фактичних даних недопустимими як докази, підстав і порядку прийняття відповідного процесуального рішення, а також вирішення теоретичних і практичних питань, пов'язаних із удосконаленням нормативної моделі вказаного інституту та правозастосування у цій сфері.

Для досягнення зазначеної мети ставилися такі основні задачі:

- з'ясувати зміст категорії «доказ» і «допустимість доказу» в кримінальному провадженні;
- обґрунтувати наявність окремого правового інституту кримінального процесуального права - визнання фактичних даних недопустимими як докази;
- розкрити сутність інституту визнання фактичних даних недопустимими як докази і з'ясувати його значення;
- охарактеризувати підстави визнання фактичних даних недопустимими як докази, що в сукупності є складовою однойменного інституту;
- виокремити етапи порядку визнання фактичних даних недопустимими як докази;
- узагальнити практику застосування норм КПК, що визначають підстави та порядок визнання фактичних даних недопустимими як докази;

- на підставі проведеного дослідження виявити недоліки правового регулювання підстав і порядку визнання фактичних даних недопустимими як докази та сформулювати науково обґрунтовані пропозиції, спрямовані на його удосконалення.

Об'єктом дослідження є кримінальні процесуальні відносини, що виникають і розвиваються у зв'язку із визнанням фактичних даних недопустимими як докази у кримінальному провадженні.

Предметом дослідження є визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети, вирішення обумовлених нею задач, забезпечення наукової обґрунтованості результатів дослідження використовувалася комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, які застосовуються в юридичній науці.

Звернення до діалектичного методу забезпечило розгляд інституту визнання фактичних даних недопустимими як докази з позиції цілісності явища і взаємопов'язаності його елементів. Порівняльно-правовий метод дозволив дослідити нормативні положення, що регулюють підстави та порядок визнання фактичних даних недопустимими як докази у законодавстві інших країн. Системно-структурний метод покладено до основи класифікації підстав визнання фактичних даних недопустимими як докази. Методи моделювання та абстрагування стали у нагоді при опрацюванні науково-теоретичних моделей змін до КПК з метою вдосконалення правової регламентації підстав і порядку визнання фактичних даних недопустимими як докази. Метод узагальнення надав можливості послідовно звести одиничні факти у єдине ціле та сформулювати обґрунтовані висновки, спрямовані на удосконалення законодавчого регулювання досліджуваних питань, подолання його колізій та прогалин.

Вказані методи застосовувались у взаємозв'язку, що сприяло досягненню всебічності, повноти й об'єктивності наукового пошуку, конкретності, обґрунтованості й узгодженості сформульованих у дисертації висновків, достовірності отриманих результатів.

Нормативно-правову та інформаційну основу дисертації склали: Конституція України; міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; рішення ЄСПЛ; закони й підзаконні нормативно-правові акти України; КПК України 1960 р; судова практика; законодавство іноземних країн.

Теоретичним підґрунтям дисертаційної роботи послуговували наукові праці у галузі теорії права, конституційного, кримінального, міжнародного права, кримінального процесу та криміналістики.

Емпіричну базу дослідження становлять дані, отримані в результаті аналізу практики визнання фактичних даних недопустимими як докази

(понад 300 судових рішень (вироків і ухвал), внесених до Єдиного державного реєстру судових рішень), а також близько 50 рішень ЄСПЛ.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є першою в Україні кваліфікаційною науковою працею, у якій комплексно досліджено інститут визнання фактичних даних недопустимими як докази у кримінальному провадженні, в ході якої отримано нові результати у вигляді наукових висновків, спрямованих на вирішення теоретичних і практичних питань, які складають зміст цієї проблеми. До найважливіших положень, що містять наукову новизну, слід віднести наступні.

Уперше:

- сформульовано наукову позицію стосовно характеристики сукупності норм кримінального процесуального права, які регулюють підстави і порядок визнання фактичних даних недопустимими як докази, як правового інституту, що системно-структурно пов'язаний з іншими інститутами, зокрема, - допустимості доказів;

- встановлено специфіку інституту визнання фактичних даних недопустимими як докази, що полягає у тому, що серед охоронних норм, які входять до його складу поряд із регулятивними нормами, є норми – санкції, які за своєю правовою природою є санкціями нікчемності. Їх суть полягає у ненастанні для суб'єктів доказування правових наслідків, на які вони розраховували і які охоплюються їх правовим інтересом, якщо ними не дотримано порядку збирання та фіксації фактичних даних, передбаченого законодавством;

- класифіковано закріплені в законі підстави визнання фактичних даних недопустимими як докази на наступні групи: (1) безумовні - встановлення яких імперативно тягне визнання фактичних даних недопустимими як докази; (2) умовні – встановлення яких може призвести до визнання фактичних даних недопустимими як докази (тобто, вони знаходяться у площині дискреції суду); (3) умовно-консенсуальні – підстави, які мають наслідком визнання фактичних даних недопустимими як докази за умови відсутності консенсусу сторін на використання цих відомостей у доказуванні;

- аргументовано недоцільність виокремлення серед нормативних підстав визнання недопустимими як докази фактичних даних, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, п. 2 ч. 3 ст. 87 КПК – «докази отримані після початку кримінального провадження шляхом реалізації органами досудового розслідування чи прокуратури своїх повноважень, не передбачених цим Кодексом, для забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень»;

- зроблено висновок про те, що єдиним суб'єктом, до компетенції якого належить вирішення питання визнання фактичних даних недопустимими як докази, є суд, який здійснює судовий розгляд кримінального провадження;

- обґрунтовано, що підставою застосування окремого (диференційованого) порядку визнання фактичних даних недопустимими як докази є встановлення їх очевидної недопустимості, яка являє собою якісну інтегративну характеристику допущених порушень передбаченого законом порядку доказування.

Удосконалено:

- наукові підходи до характеристики порядку визнання фактичних даних недопустимими як докази, який включає наступні етапи: (а) виявлення підстави визнання фактичних даних недопустимими як докази; (б) ініціювання розгляду цього питання шляхом подачі клопотання учасниками судового провадження або за власною ініціативою суду; (в) розгляд клопотання; (г) прийняття судом відповідного процесуального рішення;

- теоретичні напрацювання щодо характеристики ознак, які дозволяють кваліфікувати дії прокурора, слідчого або співробітників оперативних підрозділів як провокацію вчинення злочину. До таких ознак пропонується віднести: 1) мету, що полягає у заохоченні особи до вчинення злочину; 2) активну форму поведінки вказаних осіб, що полягає у здійсненні впливу на особу, умовлянні, спонуканні її до вчинення злочину; 3) відсутність схильності та бажання особи до вчинення злочину за наявності реальної можливості його вчинити; 4) наявність достатніх даних про те, що за відсутності ініціативної діяльності вищевказаних осіб злочин не було би вчинено.

Набули подальшого розвитку:

- розуміння доказів у кримінальному провадженні як фактичних даних, визнаних такими судом після їх безпосереднього дослідження, перевірки та оцінки в судовому засіданні за участі сторін. У зв'язку з цим запропоновано виключити із поняття доказів, що міститься у ст. 84 КПК, посилання на слідчого і прокурора як осіб, які не є суб'єктами визнання фактичних даних доказами;

- концепція щодо розмежування фактичних даних, отриманих під час досудового розслідування, і доказів, адже формування доказів має відбуватися винятково у змагальній процедурі, за обов'язкової участі суду. Під час досудового розслідування учасники кримінального провадження збирають фактичні дані, які є допустимими до використання у судовому доказуванні, у той час, як слідчий суддя, здійснюючи свої повноваження, забезпечує допустимість їх використання при розгляді справи по суті.

- напрацьовані наукою кримінального процесу пропозиції щодо удосконалення порядку розсекречування, окрім матеріалів НС(Р)Д, також і процесуальних документів, які були правовою підставою їх проведення, та надання доступу до них стороні захисту в порядку ст. 290 КПК.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані: (а) у науково-дослідницькій сфері – для подальших досліджень підстав і порядку визнання фактичних даних недопустимими як докази; (б) у законотворчій діяльності – в процесі розробки і прийняття законів України про внесення змін до КПК в частині правового регулювання підстав і порядку визнання фактичних даних недопустимими як докази; (в) у правозастосовній діяльності – при підготовці науково-практичних рекомендацій стосовно здійснення доказування у кримінальному провадженні; (г) у навчальному процесі – при викладанні курсу кримінального процесу, підготовці матеріалів для підручника та навчальних посібників з кримінального процесу.

Апробація результатів дослідження. Дисертація виконана на кафедрі кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, обговорена на спільному засіданні кафедр кримінального процесу та кримінального процесу і оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого 17 червня 2016 р. та рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук у спеціалізованій вченій раді Д 64.086.01 у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого.

Основні положення й висновки роботи доповідались автором і були оприлюднені на: Міжнародній науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України (16-17 травня 2014 р., м. Одеса); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання досудового розслідування та сучасні тенденції розвитку криміналістики» (5 грудня 2014 р., м. Харків); науково-практичних семінарах «Правове забезпечення оперативно-службової діяльності: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення» (16 травня 2014 р., 29 травня 2015 р. м. Харків); «Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення» (27 листопада 2015 р. м. Харків); III Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку сектору безпеки України» (16 квітня 2015 р., м. Харків); Всеукраїнських науково-практичних конференціях «Правові засади діяльності правоохоронних органів» (20 грудня 2014 р., 19 грудня 2015 р., м. Харків); VII Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів і аспірантів, присвяченій 85-річчю з дня народження академіка НАПрН України, доктора юрид. наук., проф., Заслуж. діяча науки і

техніки України Ю. М. Грошевого «Актуальні питання кримінального процесу очима молодих дослідників» (24 травня 2016 р., м. Харків).

Публікації. Основні положення і результати дисертації знайшли відображення у 5 наукових статтях, опублікованих у фахових наукових виданнях (у тому числі – одна – у іноземному науковому виданні), і в тезах 9 доповідей на наукових і науково-практичних конференціях.

Структура дисертації зумовлена предметом, метою і завданнями дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять 7 підрозділів і 4 пункти, списку використаних джерел (299 найменувань). Загальний обсяг рукопису дисертації становить 226 сторінок, із яких основний текст – 189 сторінок, список використаних джерел – 37 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність обраної теми; стан її наукової розробки; зв'язок із науковими програмами, планами, темами; визначаються мета і задачі дослідження, його методологічна основа; розкривається наукова новизна та практичне значення отриманих результатів; надаються відомості щодо їх апробації.

Розділ 1. «Визнання фактичних даних недопустимими як докази як інститут кримінального процесуального права України» складається із 2-х підрозділів.

У підрозділі 1.1. «Категорії «докази» і «допустимість доказу» у кримінальному процесуальному праві України» звертається увага на їх вихідне значення для дослідження інституту визнання фактичних даних недопустимими як докази. У зв'язку з цим аналізується їх сутність, доктринальні підходи до їх розуміння, особливості нормативного регулювання на різних етапах розвитку законодавства. Підтримується наукова позиція щодо розмежування фактичних даних, зібраних під час досудового розслідування, та доказів. Виходячи з цього, стверджується, що під час досудового розслідування учасники кримінального провадження збирають фактичні дані, які є допустимими до використання у судовому доказуванні, у той час, як слідчий суддя, здійснюючи свої повноваження, забезпечує допустимість їх використання при розгляді справи по суті. Фактичні дані набувають значення доказів лише після їх дослідження судом під час судового розгляду в змагальній процедурі за участі сторін.

Обґрунтовується висновок щодо недоцільності розгляду належності доказів як їх змістовної допустимості, оскільки вони є істотно різними властивостями доказів. Допустимість доказу КПК пов'язує винятково з дотриманням передбаченого законом порядку їх збирання та фіксації.

У підрозділі 1.2. «Сутність інституту визнання фактичних даних недопустимими як докази» з'ясовуються та розкриваються його поняття, сутнісні ознаки та функціональне призначення. У пункті 1.2.1. «Поняття інституту визнання фактичних даних недопустимими як докази та його функціональне призначення» констатується логічна неспроможність законодавчої конструкції «недопустимий доказ», оскільки недопустимість являє собою правовий наслідок, за наявності якого фактичні дані не набувають значення доказів. У логічній кореляції з цим твердженням знаходиться сформульований висновок про доцільність використання у законі словосполучення «фактичні дані, недопустимі як докази».

Висновується, що сукупність правових норм, які регулюють підстави та порядок визнання фактичних даних недопустимими як докази, утворюють зміст однойменного правового інституту. Його складовими виступають регулятивні та охоронні норми, окремим видом яких є норми-санкції. Їх зміст складають положення, відповідно до яких для суб'єктів доказування не настають правові наслідки, на які вони розраховували, якщо ними не дотримано порядку збирання та фіксації фактичних даних, передбаченого законодавством. Будучи різновидом норм-санкцій, такі норми являють собою санкції нікчемності, особливістю способу впливу яких на суб'єктів правовідносин є стимулювання останніх до дотримання процесуальної форми доказування.

У пункті 1.2.2. «Структура інституту визнання фактичних даних недопустимими як докази» досліджуються правові норми, пов'язані своїм юридичним змістом і безпосереднім відношенням до суспільних відносин, які виникають і розвиваються у зв'язку із визнанням фактичних даних недопустимими як докази. Такі норми становлять структуру даного інституту. Одні з них регулюють підстави визнання фактичних даних недопустимими як докази (ст. 87, 88, 107, 223, 233, 271, 290 КПК тощо), інші – визначають процесуальний порядок прийняття відповідних рішень (ст. 89, 90 КПК тощо), нарешті, треті – встановлюють правові наслідки цих рішень (ч. 2 ст. 89, ч. 8 ст. 223, ч. 3 ст. 233 КПК тощо).

Під підставою визнання фактичних даних недопустимими як докази пропонується розуміти істотні порушення порядку збирання і фіксації доказів, які: (1) пов'язані з порушенням прав і свобод людини; (2) тягнуть сумніви у достовірності отриманих фактичних даних; (3) позначаються на правовій оцінці вчинених процесуальних дій.

Розкривається зміст доктрини «плодів отруєного дерева», яка виникла у прецедентному праві США на початку ХХ століття, і була впроваджена в законодавство України з прийняттям КПК. На підставі аналізу практики ЄСПЛ щодо застосування ст. 6 КЗПЛ сформульовано

висновок про те, що вказана доктрина не повинна вважатися абсолютною і в кожному випадку суд, оцінюючи допустимість того чи іншого доказу, має враховувати істотність допущених порушень закону та важливість кожного доказу для встановлення обставин кримінального провадження. Тому кожний доказ слід оцінювати автономно.

За правовими наслідками підстави визнання фактичних даних недопустимими як докази є різними, адже одні з них безумовно призводять до прийняття такого рішення, інші – передбачають наявність певних умов, а окремі з них – мають наслідком визнання фактичних даних недопустимими як докази лише за відсутністю згоди сторін на використання таких даних у доказуванні. Зважаючи на це, пропонується класифікація цих підстав на наступні групи, що визначає архітектуру подальшого дослідження: (1) безумовні; (2) умовні; (3) умовно-консенсуальні.

Розділ 2. «Підстави визнання фактичних даних недопустимими як докази у кримінальному провадженні» складається із 3-х підрозділів.

У підрозділі 2.1. «Безумовні підстави визнання фактичних даних недопустимими як докази» розкривається сутність передбачених законом підстав, які в силу істотності допущених порушень безумовно призводять до визнання фактичних даних недопустимими як докази. У пункті 2.1.1. *«Істотні порушення прав і свобод людини як підстава визнання фактичних даних недопустимими як докази»* аналізується правова природа положень, закріплених у ч. 2, 3 ст. 87 КПК. На підставі тлумачення положень ст.87 КПК у їх системному зв'язку формулюється висновок про те, що перелік порушень прав людини і основоположних свобод, які суд зобов'язаний визнати істотними, і які закріплено у ч. 2 ст. 87 КПК, не є вичерпним.

При аналізі ч. 2 ст. 87 КПК, зокрема, звернуто увагу на нормативну конструкцію ч. 1 ст. 233 КПК. Висновується, що її необхідно тлумачити з урахуванням її композиційного розміщення у главі 20 КПК, а тому і проникнення до житла чи іншого володіння особи слід пов'язувати із необхідністю проведення слідчих (розшукових) дій – (далі – С(Р)Д) або негласних слідчих (розшукових) дій – (далі - НС(Р)Д). Тому, добровільна згода особи на проникнення до житла чи іншого володіння з цією метою може бути підставою законного проведення тих С(Р)Д, які за своєю правовою природою не є примусовими (огляд, слідчий експеримент). Така згода має бути письмовою, на що пропонується вказати у ч. 1 ст. 233 та ч. 5 ст. 240 КПК. Також обґрунтовується доцільність доповнення ч. 2 ст. 237 КПК положенням щодо можливості проведення огляду житла чи іншого володіння особи за її письмовою згодою.

У контексті дослідження п. 1 ч. 3 ст. 87 КПК доводиться необхідність диференційованого підходу до оцінки показань свідка, якому не було роз'яснено його право не свідчити проти себе, своїх близьких родичів та членів сім'ї. Його сутність полягає у тому, що якщо свідок під час допиту надав показання не тільки щодо себе або близьких родичів, а і стосовно інших осіб, то блок інформації, який стосується свідка та його близьких родичів, є недопустимим як доказ, тоді як відомості, що стосуються інших осіб, можуть бути використані в доказуванні.

Констатується недоцільність виокремлення серед підстав визнання недопустимими відомостей, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, пункту 2 ч. 3 ст. 87 КПК. У силу імперативного методу правового регулювання, що застосовується у сфері кримінального судочинства, органи та суб'єкти, які діють ex-officio, можуть вчиняти лише те, що прямо передбачено законом. Тому здійснення ними дій, спрямованих на збирання доказів у кримінальному провадженні, які не передбачені КПК, суперечить законності як засаді кримінального провадження і взагалі не допускається, у зв'язку з чим зайвим видається окреме закріплення вищевказаного положення.

У пункті 2.1.2. *«Інші безумовні підстави визнання фактичних даних недопустимими як докази»* досліджуються підстави визнання фактичних даних недопустимими як докази, які не включені законодавцем до переліку ст. 87 КПК, але є істотними порушеннями порядку, встановленого законодавством, і безумовно призводять до визнання фактичних даних недопустимими як докази. До таких, зокрема, відносяться проведення С(Р)Д за межами строків досудового розслідування; невідкриття матеріалів у порядку ст. 290 КПК; отримання фактичних даних шляхом провокування (підбурювання) особи на вчинення злочину тощо.

При аналізі положення ч. 3 ст. 271 КПК, яке стосується заборони провокації вчинення злочину, з урахуванням правових позицій Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) виокремлено ознаки, які дозволяють кваліфікувати дії уповноважених осіб як провокацію вчинення злочину: 1) мета, що полягає у заохоченні особи до вчинення злочину; 2) активна форма поведінки уповноваженої особи, що полягає у здійсненні впливу на особу, спонуканні її до вчинення злочину; 3) відсутність схильності та бажання особи до вчинення злочину за наявності реальної можливості його вчинити; 4) наявність достатніх даних про те, що за відсутності ініціативної діяльності працівника правоохоронного органу або іншої особи, залученої до участі в такій дії, злочин не було би вчинено.

У підрозділі 2.2. *«Умовні підстави визнання фактичних даних недопустимими як докази»* наводиться характеристика підстав, застосування яких пов'язане із прийняттям певного процесуального

рішення, у якому констатується незаконність проведених С(Р)Д або НС(Р)Д. Прийняття такого рішення виступає умовою визнання отриманих у результаті незаконної процесуальної дії фактичних даних недопустимими як докази. Так, в контексті положень ч. 3 ст. 233 КПК висловлюється, що такому визнанню має передувати рішення прокурора про відмову в погодженні клопотання слідчого про обшук або рішення слідчого судді про відмову в задоволенні клопотання про обшук. Саме це рішення виступає процесуальною умовою, що має наслідком нівелювання отриманих фактичних даних.

У підрозділі 2.3. «Умовно-консенсуальні підстави визнання фактичних даних недопустимими як докази» констатується впровадження законодавцем консенсуальних процедур у доказуванні; досліджуються підстави, які мають наслідком визнання фактичних даних недопустимими як докази за умови відсутності згоди сторін на використання цих відомостей як доказів (ч. 2 ст. 88, ч. 4 ст. 97, ч. 6 ст. 107 КПК). Зокрема, як показав аналіз судової практики, показання з чужих слів можуть бути визнані судом доказами лише за наявності на це згоди сторін, відсутність якої виключає можливість такого визнання навіть за умови дотримання інших вимог, передбачених ст. 97 КПК.

Автором зауважується, що наведена класифікація підстав не вичерпує тих випадків, у яких отримані фактичні дані визнаються недопустимими, адже істотне порушення вимог закону при їх збиранні (неналежним суб'єктом, неналежним способом, з неналежного джерела, з порушенням правил фіксування) також призводить до визнання фактичних даних недопустимими як докази. Такими, що мають характеризуватися як істотні, пропонується визнавати порушення закону, які: 1) пов'язані з порушенням конституційних прав і свобод людини; 2) тягнуть сумніви у достовірності отриманих фактичних даних; 3) позначаються на правовій оцінці вчинених процесуальних дій.

Розділ 3. «Порядок визнання фактичних даних недопустимими як докази у кримінальному провадженні» складається із 2-х підрозділів.

У підрозділі 3.1. «Загальний порядок визнання фактичних даних недопустимими як докази» здійснюється його характеристика; виділяються його наступні складові: а) виявлення підстав для визнання фактичних даних недопустимими як докази; б) ініціювання розгляду цього питання; в) розгляд клопотання; г) прийняття відповідного процесуального рішення.

Констатується наявність окремого (диференційованого) порядку визнання фактичних даних недопустимими як докази, що істотно відрізняється від загального порядку, за яким це питання вирішується у нарадчій кімнаті під час ухвалення судового рішення. Диференційована

процедура передбачає його розв'язання під час судового розгляду за умови встановлення очевидної недопустимості доказу. Обґрунтовується висновок про те, що єдиним суб'єктом визнання фактичних даних недопустимими як докази із винесенням відповідного процесуального рішення є суд, який вирішує це питання як за клопотанням сторін, так і за власною ініціативою.

У підрозділі 3.2. «Порядок визнання фактичних даних недопустимими як докази у зв'язку із встановленням їх очевидної недопустимості» наголошується, що при виявленні очевидної недопустимості фактичних даних як доказів, встановленню підлягає безперечність факту вчинення цих порушень, що і обумовлює необхідність прийняття рішення про визнання фактичних даних недопустимими як докази без відкладення вирішення цього питання до закінчення судового розгляду і оцінки його у сукупності з іншими доказами під час ухвалення вироку суду. До таких порушень, зокрема, пропонується віднести: проведення досудового розслідування кримінального правопорушення, вчиненого неповнолітнім, без участі захисника; здійснення С(Р)Д працівником оперативного підрозділу без доручення слідчого; проведення С(Р)Д за межами строків досудового розслідування тощо.

Стверджується, що вирішення питання визнання фактичних даних недопустимими як докази потребує розлогої аргументації із мотивуванням прийнятого рішення та зазначенням підстав очевидної недопустимості. У зв'язку з цим визнається за необхідне постановлення такої ухвали в умовах нарадчої кімнати. Ухвала суду про визнання фактичних даних недопустимими як докази має відповідати загальним вимогам, що пред'являються до судових рішень (ст. 370, 371, 372 КПК).

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і вирішення наукового завдання, що полягає в отриманні нових результатів у вигляді наукових висновків щодо характеристики інституту визнання фактичних даних недопустимими як докази, а також теоретичних і практичних питань, пов'язаних із удосконаленням нормативної моделі вказаного інституту та правозастосування у цій сфері. Проведене дослідження дає можливість сформулювати низку наступних висновків і пропозицій.

1. Вихідне значення для дослідження сутності інституту визнання фактичних даних недопустимими як докази у кримінальному провадженні мають категорії «доказ» та «допустимість доказу».

Системний аналіз норм КПК надає підстави під доказами розуміти ті фактичні дані, які визнані такими судом після їх безпосереднього дослідження, перевірки та оцінки в судовому засіданні за участі сторін. У

зв'язку з цим запропоновано виключити із поняття доказів, що міститься у ст. 84 КПК, посилання на слідчого і прокурора, оскільки вони не є суб'єктами визнання доказами фактичних даних, зібраних у кримінальному провадженні.

Зазначеному розумінню доказів кореспондує і пропозиція автора щодо використання у назві та тексті ст. 87, 88, 89 КПК замість слова «доказів» словосполучення «фактичних даних як докази». Також потребує удосконалення редакція ст. 94 КПК, у якій серед суб'єктів оцінки доказів або фактичних даних (залежно від стадії кримінального провадження) має бути зазначена і сторона захисту.

2. Предметом оцінки суду виступають не докази, а фактичні дані, які набувають значення доказів лише після їх верифікації у суді і прийняття судом відповідного рішення. Це зумовило використання у ході дослідження формулювання «визнання фактичних даних недопустимими як докази» замість нормативного формулювання «недопустимі докази».

3. Тлумачення ст. 85, 86 і 88 КПК у їх системному зв'язку дозволило дійти висновку про недоцільність підтримання наукової позиції щодо розуміння належності доказів як їх змістовної допустимості. Автор вважає так, з огляду на формулювання допустимості доказів, що міститься у ст. 86 КПК, відповідно до якого ця властивість доказів пов'язується винятково із дотриманням порядку, передбаченого КПК.

Визнано недоцільним використання у контексті положень ст. 88 КПК терміну «недопустимість доказу», оскільки йдеться про заборону використання указаних відомостей, а не про їх недопустимість як наслідок порушення порядку отримання доказу, встановленого законом. Пропонується змінити редакцію ст. 88 КПК, а саме – замінити слово «недопустимість» на словосполучення «неможливість використання», що дозволить уникнути суперечностей під час тлумачення її положень.

4. Звернуто увагу на те, що діяльність, спрямована на збирання фактичних даних, які можуть бути доказами в кримінальному провадженні, регулюється не тільки КПК, а й іншими законодавчими актами. У зв'язку з цим запропоновано внести зміни до ч. 1 ст. 86 КПК, указавши в ній, що доказ визнається допустимим, якщо він отриманий у порядку, встановленому законодавством.

5. Сукупність норм кримінального процесуального права, які регулюють підстави і порядок визнання фактичних даних недопустимими як докази, слід характеризувати як правовий інститут, що системно-структурно пов'язаний із іншими інститутами, зокрема, інститутом допустимості доказів.

Інститут визнання фактичних даних недопустимими як докази регулює певний вид однорідних кримінальних процесуальних відносин, які виникають при оцінці наданих суду фактичних даних; він є складовою

кримінального процесуального права, забезпечує цілісне регулювання підстав і порядку визнання фактичних даних недопустимими до використання в доказуванні та характеризується специфічними законодавчими конструкціями.

Специфіка даного правового інституту полягає у тому, що серед охоронних норм, які входять до його складу поряд із регулятивними нормами, є норми-санкції, що за своєю правовою природою є санкціями нікчемності. Їх зміст складають положення, відповідно до яких для суб'єктів доказування не настають правові наслідки, на які вони розраховували, якщо ними не дотримано порядку збирання та фіксації фактичних даних, передбаченого законодавством.

6. Функціональне призначення інституту визнання фактичних даних недопустимими як докази поліаспектне, адже воно полягає у: (а) стимулюванні дотримання правових норм суб'єктами доказування у кримінальному провадженні (саме в цьому знаходить прояв особливість способу впливу санкцій нікчемності на суб'єктів правовідносин); (б) гарантуванні забезпечення прав учасників кримінального провадження, застосування належної правової процедури, забезпечення права на справедливий суд та ухвалення законного, обгрунтованого, вмотивованого і справедливого судового рішення.

7. Зміст вказаного інституту складають норми, що встановлюють підстави прийняття такого рішення, які умовно можна поділити на дві групи. До першої із них відносяться ті, що конкретно визначають порушення вимог закону, які а-ргіогі призводять до визнання фактичних даних недопустимими як докази (зокрема, ст. 87, 88, 107, 223, 233, 271, 290 тощо). До другої групи належать норми, що регулюють підстави та порядок проведення процесуальних дій, у ході яких формуються докази. Їх порушення потребує оцінки з точки зору істотності їх впливу на вирішення питання допустимості фактичних даних як доказів.

8. Констатовано впровадження законодавцем договірною способу встановлення обставин кримінального правопорушення і, відповідно, консенсуальних процедур у доказуванні (ч. 2 ст. 88, ч. 4 ст. 97, ч. 6 ст. 107 КПК). Це дозволяє розширити та урівноважити можливості сторін у доказуванні і визнати доказами ті фактичні дані, стосовно використання яких надана їх згода.

9. Підстави визнання фактичних даних недопустимими як докази класифіковано на наступні групи: (1) безумовні – встановлення яких імперативно тягне визнання фактичних даних недопустимими як докази; (2) умовні – встановлення яких може призвести до визнання фактичних даних недопустимими як докази (тобто, вони знаходяться у площині дискреції суду); (3) умовно-консенсуальні – підстави, які мають наслідком визнання

фактичних даних недопустимими як докази за умови відсутності консенсусу сторін на використання цих відомостей у доказуванні.

10. Виходячи із змісту ст. 6 КЗПЛ, відповідно до якої компонентою права на справедливий суд є право обвинуваченого на перехресний допит, запропоновано змінити п. 5 ч. 2 ст. 87 КПК, вказавши, що істотним порушенням у контексті цієї статті може вважатися лише порушення права обвинуваченого на перехресний допит.

11. При оцінці допустимості доказів, отриманих за результатами проведення НС(Р)Д у кримінальному провадженні, зареєстрованому за фактом вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, в якому в подальшому змінено кваліфікацію на статтю КК, що передбачає відповідальність за вчинення злочину середньої тяжкості, визнано за необхідне виходити з наявності на момент проведення НС(Р)Д достатніх підстав для обґрунтованого припущення щодо вчинення особою діяння, яке кваліфікується відповідно до КК як тяжкий або особливо тяжкий злочин. Якщо такі підстави дійсно були наявними, фактичні дані, отримані в результаті проведення НС(Р)Д, можуть бути доказами в даному кримінальному провадженні. Якщо ж на момент проведення НС(Р)Д вказані достатні підстави для кваліфікації діяння як тяжкого чи особливо тяжкого злочину не існували (тобто, кваліфікація була помилковою або свідомо «завищеною»), отримані в їх результаті фактичні дані не можуть бути визнані доказами.

12. Виходячи із тлумачення ч. 4 ст. 97 КПК у системному зв'язку з іншими частинами цієї статті, обов'язковою умовою визнання доказом показань з чужих слів визнається згода сторін судового провадження, що являє собою консенсуальну процедуру, з якою законодавець пов'язує вирішення даного питання. У разі відсутності такої згоди суд має визнавати показання з чужих слів недопустимими як докази.

13. Необхідно розрізнити загальний і окремий (диференційований) порядок визнання фактичних даних недопустимими як докази. За загальним порядком це питання вирішується у нарадчій кімнаті під час ухвалення судового рішення; окремий (диференційований) порядок передбачає його вирішення судом під час судового розгляду за умови встановлення очевидної недопустимості доказу.

14. «Очевидна недопустимість» є якісною інтегративною характеристикою допущених порушень передбаченого законом порядку збирання доказів. Її сутність полягає у тому, що такі порушення є безсумнівними, безперечними і саме в силу цього не потребують здійснення їх перевірки і співставлення з іншими доказами, наданими учасниками судового провадження, що і обумовлює необхідність прийняття рішення про визнання фактичних даних недопустимими як докази без відкладення

вирішення цього питання до закінчення судового розгляду і оцінки його у сукупності з іншими доказами під час ухвалення вироку суду.

15. Обґрунтовано, що єдиним суб'єктом прийняття рішення про визнання фактичних даних недопустимими як докази, є суд, який здійснює судовий розгляд кримінального провадження. Вказане питання розглядається як за клопотанням сторін, так і за власною ініціативою суду. Його процесуальна активність у цьому випадку пояснюється правозахисним характером його конституційної функції – здійснення правосуддя, сутність якої полягає не тільки у вирішенні кримінально-правового конфлікту по суті, а і у захисті прав і основоположних свобод людини, особливо у публічній сфері, де учасники правовідносин а-ргіогі не є рівними.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Панова А. В. Еволюція поняття «допустимість доказів» у кримінальній процесуальній доктрині та законодавстві України / А. В. Панова. // Проблеми законності. – 2014. – №126. – С. 176–184.

2. Панова А. В. Допустимість доказів у кримінальному провадженні України: нормативно-правовий аспект / А. В. Панова // Науковий Вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. – 2014. – № 10 -2. – Том. 2. – С. 152–154.

3. Панова А. В. Поняття допустимості доказів за КПК України: окремі спірні питання / А. В. Панова // Правові засади діяльності правоохоронних органів. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 грудня 2014 р., м. Харків). – Х.: Націон. юридич. ун-т імені Ярослава Мудрого; «Діса плюс», 2014. – С. 291-294.

4. Панова А. В. До питання поняття «допустимість доказів» у кримінальній процесуальній доктрині та законодавстві України / А. В. Панова // Правове життя сучасної України: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої ювілею академіка С. В. Ківалова (16-17 травня 2014 р., м. Одеса): у 2 т. Т. 1 / відп. ред. В.М. Дрьомін. – Одеса: Юридична література, 2014. - С. 716-718.

5. Панова А. В. До питання про «недопустимість доказу» у кримінальному провадженні / Панова А. В. Актуальні питання досудового розслідування та сучасні тенденції розвитку криміналістики: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції м. Харків, (5 грудня 2014 р., м. Харків).– Х. : ХНУВС, 2014 р. – С. 209-210.

6. Панова А. В. Значення інституту допустимості доказів як гарантії забезпечення прав, свобод і законних інтересів особи / Панова А. В. // Правове забезпечення оперативно-службової діяльності: актуальні проблеми

та шляхи їх вирішення. Матеріали постійно-діючого науково-практичного семінару (16 травня 2014 р., м. Харків). Редкол.: С. Кучерина (голов. ред.) та ін. – Х.: ТОВ «Оберіг», 2014. – С. 93-96.

7. Панова А. В. Проблемні питання відмежування провокації вчинення злочину від негласної діяльності з його контролю у кримінальному провадженні / А. В. Панова. // Право і суспільство. – 2015. – № 5-2 ч. 2. – С. 222–229.

8. Панова А. В. Спірні питання допустимості фактичних даних, отриманих у результаті проведення НС(Р)Д, як доказів у кримінальному провадженні / А. В. Панова // Правові засади діяльності правоохоронних органів. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (19 грудня 2015 р., м. Харків). – Х.: Націон. юридич. ун-т імені Ярослава Мудрого; «Плеяда», 2015. С. 242-244.

9. Panova A. Entrapment as the basis for admitting the obtained actual data as inadmissible to be used as evidence in the criminal proceeding / Alisa Panova. // London Review of Education and Science. – 2015. – № 2(18), (July-December). Volume VII. . – С. 421–429.

10. Панова А. В. Провокація вчинення злочину: правові позиції Європейського суду з прав людини, чинне правове регулювання та судова практика / А. В. Панова // Правове забезпечення оперативно-службової діяльності: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару, (29 травня 2015 р., м. Харків) / редкол.: С. Кучерина (голов. ред.) та ін. – Х.: Право 2015. – Вип. 6. – С. 210-214.

11. Панова А. В. Очевидна недопустимість доказу: зміст та критерії оцінки / А. В. Панова // Сучасний стан та перспективи розвитку сектору безпеки України (16 квітня 2015 р., м. Харків) Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. – Х.: Націон. юридич. ун-т імені Ярослава Мудрого; «Плеяда», 2015. – С. 62-64.

12. Панова А. В. Особливості оцінки допустимості фактичних даних, отриманих у результаті НС(Р)Д, як доказів / Панова А. В. // Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення. Матеріали постійно-діючого науково-практичного семінару (27 листопада 2015 р., м. Харків). Редкол.: С. Кучерина (голов. ред.), В. В. Федосєєв (заст. голов. ред.) та ін. – Х.: Право, 2015. – Вип. № 7. С. 105-110.

13. Панова А. В. Суб'єкти визнання фактичних даних недопустимими доказами у кримінальному провадженні / А. В. Панова // Актуальні питання кримінального процесу очима молодих дослідників: Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і аспірантів, присвяченої 85-річчю з дня народження академіка НАПрН України, доктора юрид. наук., проф., Заслуж. діяча науки і техніки України Ю. М. Грошевого (24 травня 2016 р., м. Харків) / Редкол.: Д. М. Говорун

(голов. ред.), І. О. Крицька (заст. голов. ред.) та ін. – Х.: Право, 2016. – С. 107-110.

14. Панова А. В. Проблемні питання оцінки допустимості фактичних даних, отриманих у результаті негласних слідчих (розшукових) дій, як доказів у кримінальному провадженні / А. В. Панова // Вісник кримінального судочинства. – 2016. – №1. – С. 132 - 139.

АНОТАЦІЯ

Панова А. В. Визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України. – Харків, 2016.

У роботі комплексно досліджено інститут визнання фактичних даних недопустимими як докази; з'ясовано його іманентні ознаки, зміст та функціональне призначення. Встановлено, що специфіка даного правового інституту полягає у тому, що до його складу входять норми-санкції, які за своєю правовою природою є санкціями нікчемності.

Класифіковано підстави визнання фактичних даних недопустимими як докази на наступні групи, які детально досліджені в роботі: 1) безумовні; 2) умовні; 3) умовно-консенсуальні.

Охарактеризовано порядок визнання фактичних даних недопустимими як докази, що складається із загального та диференційованого. Обґрунтовано висновок про те, що єдиним суб'єктом, до компетенції якого належить визнання фактичних даних недопустимими як докази, є суд, який здійснює судовий розгляд кримінального провадження.

На підставі аналізу судової практики, враховуючи правові позиції ЄСПЛ, а також досліджені в роботі доктринальні підходи, обґрунтовано пропозиції удосконалення законодавства України в частині регулювання підстав і порядку визнання фактичних даних недопустимими як докази у кримінальному провадженні.

Ключові слова: докази; доказування; допустимість доказів; фактичні дані; визнання фактичних даних недопустимими як докази; суд.

АННОТАЦИЯ

Панова А. В. Признание доказательств недопустимыми в уголовном производстве. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность. – Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Министерство образования и науки Украины. – Харьков, 2016.

Диссертация посвящена исследованию теоретических и практических проблем оснований и порядка признания фактических данных недопустимыми в качестве доказательств.

Обосновывается вывод о том, что нормы, регулирующие основания и порядок признания фактических данных недопустимыми в качестве доказательств, составляют отдельный институт уголовного процессуального права; выясняются его имманентные признаки, содержание и функциональное назначение. Установлено, что спецификой данного правового института является то, что среди охранительных и регулятивных норм, которые входят в его содержание, присутствуют также нормы-санкции, по своей правовой природе являющиеся санкциями никчемности.

Отмечается, что назначение института признания фактических данных недопустимыми в качестве доказательств полиаспектно и состоит в: а) стимулировании субъектов доказывания к соблюдению правовых норм при осуществлении уголовного производства; б) обеспечении прав участников уголовного производства, применении надлежащей правовой процедуры, обеспечении права на справедливый суд и вынесения законного, обоснованного, мотивированного и справедливого судебного решения.

Классифицируются основания признания фактических данных недопустимыми в качестве доказательств на следующие группы, которые детально исследованы в работе: 1) безусловные – установление которых императивно приводит к признанию фактических данных недопустимыми в качестве доказательств; 2) условные – установление которых может привести к признанию фактических данных недопустимыми в качестве доказательств (они находятся в плоскости дискреции суда); 3) условно-консенсуальные – основания, которые приводят к признанию фактических данных недопустимыми в качестве доказательств при условии отсутствия согласия сторон на использование таких сведений в доказывании.

Характеризуется порядок признания фактических данных недопустимыми в качестве доказательств, который состоит из: (1) общего порядка – разрешение вопроса о признании фактических данных недопустимыми в качестве доказательств в совещательной комнате при вынесении судебного решения и (2) отдельного (дифференцированного) порядка – признание фактических данных очевидно недопустимыми в качестве доказательств во время судебного разбирательства.

Обосновывается вывод о том, что единственным субъектом, к компетенции которого относится принятие решения о признании фактических данных недопустимыми в качестве доказательств, является суд, осуществляющий судебное разбирательство уголовного производства.

На основании анализа судебной практики, учитывая правовые позиции ЕСПЧ, а также исследованные в работе доктринальные подходы, обосновываются предложения, направленные на усовершенствование действующего законодательства Украины в части регулирования оснований и порядка признания фактических данных недопустимыми в качестве доказательств.

Ключевые слова: доказательства; доказывание; допустимость доказательств; фактические данные; признание фактических данных недопустимыми в качестве доказательств; суд.

SUMMARY

Panova A. V. Recognition of evidence inadmissible in criminal proceedings - A manuscript.

Thesis for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.09 – criminal process and criminalistics and forensics, investigation and search operations. – National Law University, named after Yaroslav the Wise, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kharkiv, 2016.

The paper comprehensively investigates the institute of recognition of factual data inadmissible as evidence; found its immanent features, subject and functional value. It was established that the specifics of the legal institute is that it consists of norms, sanctions which by their legal nature are nullity sanctions.

Grounds for recognition of factual data inadmissible as evidence are classified into groups which are analyzed in details: 1) unconditional; 2) conditional; 3) conditionally consensual.

Procedure for recognition of factual data inadmissible as evidence is characterized, consisting of common and differentiated. Conclusion that the only subject competent to recognition of factual data inadmissible as evidence is the court that makes trial.

Based on the analysis of judicial practice, legal positions of the ECHR and studied doctrinal approaches, proposals for improving the legislation of Ukraine in the part of the grounds and procedure for recognition of factual data inadmissible as evidence in criminal proceedings are grounded.

Keywords: evidence; proof; admissibility of evidence; factual data; recognition of factual data inadmissible as evidence; court.

Відповідальний за випуск
кандидат юридичних наук, доцент Давиденко С. В.

Підписано до друку 17.10 2016 р. Формат 60x90/16
Папір офсетний. Віддруковано на ризографі.
Умовн. друк. арк. 0,7. Облік. – вид. арк. 0,9.
Тираж 100 прим. Зам. № 1578

Друкарня
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
61024, Харків, вул. Пушкінська, 77